

Sygn. akt I CSK 377/12

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 14 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z powództwa M. Leasing Polska Spółki z o.o.

przeciwko K. Spółce z o.o. z siedzibą w Ł.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 14 marca 2013 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 6 października 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I oraz III i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Strona powodowa M. Leasing Polska spółka z o. o. domagała się zasądzenia od strony pozwanej K. spółki z o. o. kwoty 130.753,13 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 września 2009 r. do dnia zapłaty tytułem końcowego rozliczenia umowy finansowania operacyjnego nr ..., której przedmiotem był samochód ciężarowy marki Mercedes – Benz [...].

Sąd Okręgowy w W. ustalił, że w dniu 5 września 2007 roku strona powodowa zawarła z T. spółką jawną umowę finansowania operacyjnego nr ..., której przedmiotem był samochód ciężarowy marki Mercedes – Benz. W dniu 5 lutego 2008 r. strona pozwana K. spółka z o. o. zawarła z opisaną wyżej spółką jawną umowę, na podstawie której na pozwaną Spółkę przeszły prawa i obowiązki korzystającego wynikające ze wskazanej wyżej umowy, której integralną część stanowiły Ogólne Warunki Umowy Finansowania Operacyjnego (dalej jako OWUFO).

Zgodnie z postanowieniami OWUFO obowiązkiem pozwanej Spółki było uiszczanie w terminach wskazanych w harmonogramie opłat leasingowych wynoszących po 1631,62 Euro. W przypadku przedwczesnego wypowiedzenia umowy przez leasingodawcę korzystający obowiązany był dokonać rozliczenia z powodem. Jego podstawę stanowiła wartość rozliczeniowa zdefiniowana w OWUFO jako wartość bieżąca obliczona na dzień płatności pierwszej opłaty leasingowej należnej po dniu wypowiedzenia umowy uzgodnionej wartości końcowej (bez VAT) oraz wszystkich opłat leasingowych (bez VAT) należnych powodowi do upływu okresu, na który umowa została zawarta. Paragraf 15 OWUFO przewidywał, że po zwrocie przez leasingobiorcę pojazdu leasingodawca zleca biegłemu dokonanie wyceny szacunkowej pojazdu czyli ceny płaconej zwykle przez dealera przy zakupie pojazdów używanych celem ich dalszej odsprzedaży. Po sprzedaży pojazdu przez powoda uzyskana cena podlegała zaliczeniu na poczet wartości rozliczeniowej pomniejszając kwotę przypadającą do zapłaty przez leasingobiorcę.

Według dalszych ustaleń Sądu I instancji strona pozwana nie uregulowała w terminie należnej raty leasingowej nr 9. Po bezskutecznym upływie określonego przez powoda dodatkowego terminu do jej uiszczenia, strona powodowa pismem z dnia 23 czerwca 2008 roku rozwiązała umowę ze skutkiem natychmiastowym,

wezwała pozwaną Spółkę do zwrotu pojazdu i przygotowała rozliczenie końcowe, zgodnie z którym pozwana Spółka powinna była zapłacić powodowi dochodzoną w niniejszej sprawie kwotę 130.753,13 zł.

Sąd ustalił dalej, że jeszcze przed zwrotem samochodu leasingodawcy strona pozwana zleciła rzeczoznawcy z D. spółki z o. o. dokonanie wyceny tego pojazdu i zgodnie z tą wyceną wartość samochodu wynosiła w dniu 11.08.2008 roku 236.200 złotych netto. Natomiast stosowne do zleconej przez powoda ekspertyzy technicznej sporządzonej w dniu 18.11.2008 roku także przez rzeczoznawcę z D. spółki z o. o. wartość tego samego samochodu wynosiła 172.000 zł netto. Sąd ustalił dalej, że strona powodowa zbyła powyższy pojazd za kwotę 146.200 złotych netto na rzecz M. spółki z o. o. i ta właśnie kwota odliczona została od końcowej sumy należnej stronie powodowej od pozwanego w wyniku rozliczenia umowy.

Opierając się na powyższych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy oddalił powództwo i obciążył powoda kosztami procesu, uznając, że strona powodowa nie udowodniła zaistnienia okoliczności faktycznych uprawniających powoda w świetle treści łączącej strony umowy (w tym Ogólnych Warunków Umowy Finansowania Operacyjnego stanowiących jej integralną część) do rozwiązania umowy leasingu ze stroną pozwaną, a nadto nie wykazała zasadności dochodzonej od pozwanej Spółki kwoty.

Po rozpoznaniu apelacji powoda od powyższego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 6.10.2011 roku zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I częściowo i w punkcie 2 w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 84.508,12 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 września 2009 r. oraz 5.338 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W pozostałym zakresie oddalił apelację powoda i obciążył pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego w kwocie 5060 złotych.

W uzasadnieniu wyroku Sąd II instancji stwierdził, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, strona powodowa wykazała zaistnienie okoliczności faktycznych uprawniających ją do przedwczesnego zakończenia umowy leasingu, skoro na dzień złożenia oświadczenia o rozwiązaniu umowy strona pozwana

zalegała z uiszczeniem jednej opłaty, którą zapłaciła już po wygaśnięciu łączącego strony stosunku prawnego.

Sąd Odwoławczy podzielił natomiast zastrzeżenia pozwanego co do wartości zwróconego powodowi pojazdu, która miała podlegać odliczeniu od należnej powodowi sumy końcowej. Sąd Apelacyjny wskazał, że z faktury z dnia 6.01.2009 roku (k. 183 akt) wynika, że strona powodowa odkupiła wskazany samochód od M. spółki z o.o. (wcześniej zbyty temu kontrahentowi za 146.200 złotych netto) za wyższą cenę, to jest 180.000 złotych. Sąd II instancji podniósł, że obie strony przedstawiły prywatne wyceny leasingowanego pojazdu (sporządzone przez spółkę D.) różniące się znacznie co do wartości samochodu, stąd to kwotę 180.000 złotych należało ostatecznie uznać, w szczególnej sytuacji transakcji dokonywanych między podmiotami powiązаныmi (M. spółka z o.o. i M. Leasing Polska spółka z o.o.) za miarodajną dla przyjęcia rozmiaru korzyści odniesionej przez powoda w wyniku przedwczesnego rozwiązania łączącej strony umowy leasingu (art.709¹⁵ k.c.). W konsekwencji Sąd Apelacyjny tę właśnie sumę odliczył od zobowiązania pozwanego, ustalając finalną wysokość należności przysługującej powodowi od strony pozwanej na 84.508,12 zł.

W skardze kasacyjnej wniesionej od powyższego wyroku w części uwzględniającej apelację powoda strona pozwana K. spółka z o. o. zarzuciła naruszenie prawa materialnego- art. 709¹⁵ k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. i art. 65 § 2 k.c. oraz § 15 ust. 3 i ust. 4 Ogólnych Warunków Umowy Finansowania Operacyjnego przez ich błędną wykładnię, że korzyścią uzyskaną przez powoda wskutek zapłaty wszystkich rat leasingowych jest kwota 180.000 zł oraz naruszenie prawa materialnego z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c., art. 483 § 1 k.c., art. 58 § 1 k.c. i § 15 ust 1 pkt 3 Ogólnych Warunków Umowy Finansowania Operacyjnego przez ich niezastosowanie.

W ramach drugiej podstawy kasacyjnej pozwana Spółka zarzuciła naruszenie art. 382 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. i art. 479¹² § 1 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że powód udowodnił dochodzone roszczenie i zgłosił wszystkie twierdzenia i dowody na ich poparcie, naruszenie prawa procesowego wyrażonego w art. 382 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 232 zd. pierwsze k.p.c. i art. 479^{14a} k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd Apelacyjny przy

dokonywaniu własnych ustaleń faktycznych środka dowodowego zgłoszonego przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postaci dokumentu prywatnego – wyceny przedmiotu leasingu i nie dopuszczenie w sytuacji złożenia przez obie strony wykluczających się wycen samochodu zgłoszonego przez pozwanego dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność wartości zwróconego przez pozwanego pojazdu będącego przedmiotem umowy leasingu oraz naruszenie prawa procesowego z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że wykazanie korzyści uzyskanych przez powoda wskutek przedterminowego rozwiązania umowy leasingu i zapłaty przed terminem wszystkich rat spoczywał na pozwanym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Omówienie zarzutów skargi kasacyjnej rozpocząć należy od zarzutów procesowych, z których pierwszy dotyczący naruszenia art. 382 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. i art. 479¹² § 1 k.p.c. jest niezasadny. Ostatecznie strona pozwana nie kwestionowała, że zaistniały przewidziane umową leasingu okoliczności uzasadniające rozwiązanie przez stronę powodową umowy ze skutkiem natychmiastowym i przygotowanie rozliczenia końcowego (k.33 akt). Zostało ono wysłane stronie pozwanej i skoro zastrzeżenia do tego rozliczenia strona pozwana zgłosiła dopiero w sprzeciwie od nakazu zapłaty (k. 50 i n. akt), ustosunkowanie się przez powoda do tych zastrzeżeń i wskazanie w piśmie procesowym z dnia 9.07.2010 roku (k.113 in. akt sprawy), co składa się na kwoty widniejące w rozliczeniu nie było spóźnione. Twierdzenia zgłaszane dopiero w toku postępowania, ale stanowiące rozwinięcie i sprecyzowanie twierdzeń przedstawionych w pozwie i będące adekwatną reakcją na sposób obrony strony pozwanej w zasadzie nie mogą być uznane za spóźnione w rozumieniu art. 479¹² § 1 k.p.c. (por. wyrok SN z dnia 5.11.2009 roku, I CSK 158/09, niepubl.).

Skarga kasacyjna strony pozwanej zasługuje natomiast na uwzględnienie z uwagi na trafność zarzutu wskazanego w ramach drugiej podstawy kasacyjnej, a mianowicie nie uwzględnienia przez Sąd Apelacyjny wniosku dowodowego strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność wartości szacunkowej pojazdu będącego przedmiotem umowy leasingu, zwróconego stronie powodowej po ustaniu łączącej strony umowy leasingu.

Podzielić bowiem należy zastrzeżenia skarżącego co do poprawności przyjęcia przez Sąd II instancji orzekający reformatoryjnie, iż wartością szacunkową pojazdu w rozumieniu łączącej strony umowy leasingu (OWUFO) jest kwota 180.000 złotych netto czyli cena, którą powód zapłacił M. spółce z o.o. (k.183 akt) nabywając od niej w dniu 6.01.2009 roku, wcześniej zbyty tej Spółce w listopadzie 2008 roku samochód za cenę wynoszącą 146.200 złotych netto (k. 32 akt sprawy).

Zgodnie z treścią paragrafu 15 ustęp 3 OWUFO, stanowiących integralną część łączącej strony umowy leasingu wartość szacunkowa pojazdu to cena zwykle płacona przez dealera przy zakupie pojazdów używanych celem dalszej odsprzedaży, a więc kwota, którą dealer byłby skłonny w określonych uwarunkowaniach gospodarczych towarzyszących transakcji zapłacić kupując od strony powodowej pojazd zwrócony przez pozwaną Spółkę celem jego dalszej odsprzedaży. Z ustaleń faktycznych wynika, że w dniu 26.11.2008 roku powód zbył ten samochód na rzecz M. spółki z o.o. za kwotę 146.200 złotych netto, a więc niższą nie tylko od wyceny przedstawionej przez pozwanego (236.200 złotych), ale nawet także poniżej wyceny sporządzonej na zlecenie powoda (172.000 złotych). Tę właśnie kwotę czyli 146.200 złotych powód uznał za wartość szacunkową pojazdu w rozumieniu postanowień umownych, podlegającą uwzględnieniu w rozliczeniu końcowym i tę kwotę zakwestionowała jako miarodajną K. spółka o.o. przedstawiając własną ekspertyzę z dnia 11.08.2008 roku, wyceniającą pojazd na kwotę 236.200 złotych (k. 71 akt).

W sytuacji stanowiącego istotę niniejszego procesu sporu o właściwą wartość szacunkową pojazdu w rozumieniu OWUFO, rzutującą na wysokość kwoty pozostającej do zapłaty przez pozwanego w wyniku ostatecznego rozliczenia wzajemnych zobowiązań, gdy obie strony przedstawiły prywatne ekspertyzy (pochodzące notabene od tego samego podmiotu trudniącego się wycenami czyli D. spółki z o.o.) znacznie różniące się co do wartości leasingowanego przez pozwanego samochodu ciężarowego, rzeczą sądu orzekającego merytorycznie co do zakresu zobowiązania pozwanego wynikającego z zakończenia umowy leasingu było ustalenie wartości szacunkowej przedmiotowego pojazdu przy wykorzystaniu wiadomości specjalnych reprezentowanych przez biegłego sądowego, zwłaszcza że pozwany złożył w tym zakresie stosowny wniosek dowodowy. Jego oddalenie

przez Sąd Okręgowy było konsekwencją przyjęcia przez ten Sąd odmiennej koncepcji rozstrzygnięcia prowadzącej do oddalenia powództwa w całości z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji. Trudno jest odeprzeć, w realiach rozpatrywanej sprawy, zarzut pozwanego co do dowolnego przyjęcia przez Sąd II instancji, że wartością szacunkową pojazdu w rozumieniu OWUFO jest 180.000 złotych, skoro kwota ta wynika z kolejnej transakcji здійсzonej przez powoda z nie występującą w niniejszej sprawie M. spółką z o.o., powiązaną ze stroną powodową i nie może stanowić dowodu korzyści uzyskanej przez powoda w wyniku przedwczesnego zakończenia umowy leasingu zawartej przez strony (strona 13 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Wskazuje ona co najwyżej pośrednio na to, że cena uzyskana przez powoda w pierwszej transakcji z M. spółką z o.o. powinna być wyższa od ostatecznie zaaprobowanej przez powoda czyli 146.200 złotych netto.

Wobec trafności omówionego wyżej zarzutu procesowego, decydującego o uwzględnieniu skargi kasacyjnej strony pozwanej, zbędna była analiza zawartych w skardze kasacyjnej zarzutów materialnoprawnych, zwłaszcza, że kontrola prawidłowości zastosowania prawa materialnego jest aktualna w sytuacji prawidłowo ustalonego, z poszanowaniem przepisów regulujących dopuszczanie dowodów i ich przeprowadzanie przez sąd meriti, stanu faktycznego.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.